

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Appendix. De statu Clericali, & Ecclesiasticæ hierarchiæ disciplina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

APPENDIX.

De Statu Clericali & Ecclesiastica Hierarchia disciplina.

NE quid eorum, quæ personas divino cultui mancipatas spectant, hoc in opere desideretur, hanc appendicem instar cujusdam veluti supplementi ad illius calcem subjecimus; in qua breviter adnotavimus ea quæ ad Clericalem statum, & Ecclesiasticæ Hierarchiæ disciplinam pertinent; nec in aliis hujus libri partibus commode potuerunt explicari: ut quivis sacris ordinibus initiatus, aut Ecclesiasticis ministeriis adscriptus ob oculos habeat, & uno veluti aspectu facilius intueri possit, quæ sint muneris sibi impositi partes, quidve ratione characteris, aut beneficii, suscepti, præstare teneatur.

ARTICVLVS I.

De primo ad statum Clericalem
ingressu.

QVONIAM in omni actione suscipienda (ut loquitur Catechismus Romanus p. 2. capit. 7.) magno opere refert, quem sibi quisque fixam constituat (optimo enim sine posito, recte omnia consequuntur) si de hoc inprimis qui sacri initiari volunt, admonendi sunt ut nihil sibi tantum munere indignum proponant; &c. Alij enim eo consilio ad hanc vivendi rationem se convertunt, ut qua ad vitium vestitumque necessaria sunt, parent; ita ut praeter quantum nihil aliud in sacerdotio, quemadmodum vulgo ceteri omnes in quovis sordidi artificii genere, spectare videantur. Quamvis enim ex Apostoli sententia, natura, & divina lex jubeat, ut qui altari servit, ex altari vivat: tamen gustus & lucri causa ad altare accedere, maximum sacrilegium est. Alios honoris cupiditas & ambitio ad Sacerdotalem ordinem ducit. Alii vero, ut divitiis affluant, initiari volunt; cuius quidem rei illud argumento est, quod nisi opulentum aliquod Ecclesiasticum beneficium eis deferatur, nullam sacri Ordinis cogitationem habent. Hi vero sunt, quos Salvator noster mercenarios appellat, &c. Illi autem ostio in Ecclesiam merito, introire dicuntur, qui à Deo legitime vocati, Ecclesiastica munera eius unius rei causa suscipiunt, ut Dei honori inserviant.

Quibus quidem verbis monentur quicumque in Christi Domini Clerum cooptari cupiunt, ut antequam illius sanctuarium ingrediantur, serio apud se perpendant, num se ad sublime illud vitae genus divino nutu vocatos agnoscant. Neque enim quisquam sumit sibi honorem (ut ait Apostolus Hebr. 5.) sed qui vocatur à DEO tanquam Aaron.

Quod ut facilius & certius quisque perspicere possit, confide-

considerare debet num à DEO acceperit ea, quæ ad ministeria Ecclesiastica ritè obeunda requiruntur: quos enim vocavit, hos (juxta dictum ejusdem Apostoli 2. Corinth. 3.) idoneos fecit ministros novi testamenti.

Atque in primis debet attendere num ulla Censura, Irregularitate, aut alio simili impedimento sit obstrictus? num aliquibus pravis inclinationibus aut vitiis cum Clericali vitæ sanctimonia & diametro repugnantibus obnoxius sit; num litteraturam sufficientem sit adeptus, aut saltem ad illam adipiscendam idoneus judicetur? Confideret præterea quæ sit ejus mens, quod consilium, quis voluntatis scopus, in hoc Clericali statu amplectendo? quonam ejus intentio feratur: *Universos enim* (inquit S. Bernardus super illa verba: *Ecce nos reliquimus omnia, &c.*) *in Ordinibus Ecclesiasticis, caterisque ad sanctorum pertinentibus, honorem quærentes proprium aut divitiarum, vel corporis voluptatem, postremo quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi, manifestè prorsus & indubitanter non ea, quæ ex Deo est charitas, sed aliena à Deo, & quæ omnium malorum radix est, cupiditas introducit.*

Denique, quod præcipuum est, superioris & prælati voluntatem ausculter; non precibus importunis, aut aliorum interventu animum ejus flectere nitatur; nihil abscondat eorum quæ ab eo sciri debent; sed totum se illius discretioni & providentiæ permittat.

Porro ad vocationem illam divinam certius dignoscendam, conducere plurimum potest, si (quod à plerisque sanctorum factum legimus) qui Clericali militiæ adscribi cupit, paululum se à negotiis læcularibus, & mundi conversatione subducat, & in aliquo secessu antea vitæ rationem à seipso reposeat, conscientiæ sordes diligenter abstergat, ut purgato mentis oculo, adspirante cœlestis gratiæ luce, clariùs perspicere possit, quæ sit in re tanti momenti divina voluntas: ad quod etiam viri prudentis
confi-

consilio plurimum iuvare poterit: certè S. Paulus ad Apollolatum ipsiusmet Christi Domini voce destinatus, & ceteris testibus gratis usque ad miraculum perfusus, non nisi humanarum interventu divinæ voluntatis consilium agnovit.

ARTICVLVS II.

De habitu, & Tonsura Clericali.

DE his jam aliquid suprâ Tractat. capit. 7. sacræ ordinationis doctrinam explicantes, delibavimus; quoniam non minimi momenti esse censentur, paulo accuratius, breviter tamen hic denuò attingere non erit inutile.

Atque in primis observandum est Ecclesiam sapientium consilio voluisse, ut, *Sicut Clerici à laicis discreti esse debent in conversatione* (ut dixit S. Anacletus Papa epist. ad Ecclesias per Galliam institutas circa ann. Domini 167.) *ita & in Tonsura, & in omni habitu discreti appareant.* Ex quibus Pontificis verbis obiter colligi potest, quàm sit antiquus ipsius Tonsuræ Clericalis usus, quem ab ipso etiam S. Petro incepisse testatur Rabanus l. 1. de inst. cler. cap. 2. asseritque sanctum illum Apostolum hunc ritum primum sumpsisse, ut formam & similitudinem Christi in capite gestaret, dum pro redemptione nostra crucis patibulum subiturus, à sancta Iudaorum gente acutis spinarum aculeis coronaretur.

Hæc autem Tonsura Clericalis duo præsertim secundùm Ecclesiam institutum requirit, primò ut Clerici comæ non relaxent aut nutriant: quod in plurimis Conciliis sub anathemate prohibitum est nominatimque in Concilio Barcionensi sub Vigilio Papa can. 3. Concil. Romano sub Gregorio 2. cap. ultim. Concil. Moguntino 1. sub Leone I V. can. 15. Concil. Triburiensi sub Formoso can. 27. & aliis.

Secundò ut in modum circuli & coronæ Tonsuram in capite

capite gestent: quod etiam plurimorum Conciliorum decreta statutum reperitur ac potissimum Concilii Aquilgranensis 1. sub Stephano 5. cap. 1. Conc. Lateranensis sub Innocentio III. cap. 16. Concilii Oxoviensis sub Honorio 3. c. de habitu Clericorum, Conc. Ravennatis sub Honorio 4. rubrica 3. & Concilii Palentini sub Urbano VI. rubrica de Clericis conjugatis.

Similiter etiam clericalis habitus deferendi lex, quae in iisdem Conciliis lata est, & in plurimis aliis etiam nostri huiusce saeculi confirmata, duo praesertim capita continet. Primum ipsius habitus materiam spectat de qua in Concilio Nicæno 2. Can. 16. id memorabili decreto constitutum fuit: *ut Episcopi & Clerici ex Sericis texturis varietum vestimentum non habeant, nec se splendidis vestibus exornent.* Quod etiam simili modo sancitum reperitur in Concilio Palentino c. 6. & in Concilio Lateranensi sub Leone X. in bulla reformationis, & in Concilio Senonensi paulo ante Tridentinum, & in Concilio Mediolanensi 1. sub S. Carolo Borromæo; in quibus & plurimis aliis Conciliis tum Provincialibus tum diocesanis prohibita sunt in privato habitu Clericali serica vestes, & laneorum solummodo usus universali propemodum Ecclesiae praxi approbatus fuit.

Secundum ejusdem Clericalis habitus formam respicit; ut scilicet vestes ejusmodi sint talares: quod habetur ex collectione antiquorum Canonum à S. Martino Bracharensi Archiepiscopo facta circa annum Domini 572. & in Concilio Romano sub Zacharia can. 31. ac ut alia plurima Concilia omittamus demum in Concilio Senonensi cap. 24. his verbis. *Vestes sint talares, nec nimia amplitudine superfluae, nec plus a quo constrictae, in quibus Clericalis ordinis majestas & modestia deprehendatur, fastus jactantia, vel elationis vitium de vitetur.* Praeterea ut vestes Clericales nigri sint coloris, quamvis enim olim violaceus color apud quoscunque Clericos in usu esset, (ut observat Baronius ad an. 393. n. 48.) nihilominus communis Ecclesiae usus obtinuit nunc, ut colore violaceo Episcopis reservato, aliis Cle-

Cle-

Clerici fusco seu nigro uterentur; quod etiam in Concilio Mediolanensi. cap. de Clericorum vestitu & in Concilio Burdegalensi anno. 1583. & Aquenti 1585. constitutum est: quas quidem sanctiones Apostolica Sedes confirmavit.

His autem Conciliorum adeoque Ecclesie universis toties repetitis decretis, omnes omnino Clericali ministerio adscriptos constringi manifestum est; quod quamvis hisce ultimis temporibus, relaxata non nihil Ecclesiastica disciplina, non ita strictè exigatur ab iis, qui Clericali solummodo tonsura initiati sunt; certum est tamen Clericos beneficium aut officia Ecclesiastica obtinentes, aut ordinibus Ecclesiasticis præsertim sacris initiatos, ad Tonsuram & habitum Clericalem strictè obligari; quod Concilium Tridentinum sess. 14. c. 6. de ref. expressis his verbis declaravit, *Omnes Ecclesiastica persona, quantumcumque exempto, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualicumque Ecclesiastica obtulerint, si postquam ab Episcopo suo etiam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum Clericalem illorum ordini, & dignitati congruentem, & iuxta ipsius Episcopi ordinationem, & mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, redditibus, & proventibus ipsorum beneficiorum, necnon se semel correpti, deinceps in hoc dereliquerint, etiam per privationem beneficiorum, & beneficiorum huiusmodi coerceri possint, & debeant.*

Ex cuius decreti tenore sequitur, hodie Clericos Tonsuram & habitum Clericalem contemptui aut neglectui habere sine gravi peccato non posse; cum poena suspensionis generalis in illius legis violatores decernatur, quam non nisi ob peccatum aliquod grave decerni ex antè dictis constat. Vnde Navarrus, Reginaldus, Riccius, Henriquez, & alii apud Bonacinam disput. 8. de sacr. ordin. quæstion. Vnic. pu. ultim. docent, Clericum in sacris Ordinibus constitutum, aut obtinentem beneficium, peccatum mortaliter si notabili aliquo tempore Tonsuram aut habitum Clericalem non deferat; obrinuit tamen usus

ius communis Doctorum & piorum suffragio & praxi approbatus, ut Clerici quicumque iter facientes aut alia simili de causa breviorum aliquam vestem, quam foranellam vocant, gestare licite possint; cum in ea sufficiens habitus Clericalis nota reperiatur, per quam, accedente praesertim Tonsura, ab aliis laicis facile distinguantur.

ARTICVLVS III.

De Beneficijs Ecclesiasticis.

Nomine beneficij Ecclesiastici intelligitur ius perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiasticis, propter aliquod officium spirituale auctoritate Ecclesiae constitutum. Ita Less. lib. 2. de iust. & iur. cap. 34. dub. 1.

Sunt autem alia beneficia regularia, quae solis regularibus competunt, & alia secularia, quae secularibus conferuntur. Item alia sunt beneficia (ut loquuntur Canonistae apud Rebuffum in praxi pag. 6.) alia simplicia. Duplicita vocantur illa, quae adiunctam habent aliquam administrationem, aut eminentiam in Ecclesia; qualia sunt beneficia curata Archidiaconatus, Episcopatus, &c. beneficia simplicia dicuntur illa, quae nullam administrationem aut eminentiam eiusmodi habent, sed tantum instituta sunt ad preces Deo fundendas, aliaque diuina officia obeunda; tales sunt Capellania, &c. ut docet Nau. & alij apud Less. sup. dub. 2.

His breuiter prae notatis, ex variis ac plurimis, quae à Theologis circa beneficia disputari solent, praecipua & maxime scitu necessaria, ex communi & magis recepta probatorum authorum doctrina hic breuiter subiiciemus, & quaestiuiculis aliquot explicabimus.

QVÆSTIVNCVLA I.

Quot modis beneficia Ecclesiastica licitè
obtineri possint.

QVinqve præsertim modis beneficia hodie obtineri possunt. Primò præsentatione, seu nominatione patroni & institutione collatoris: secundò, electione & confirmatione: tertio collatione liberâ: quarto resignatione in fauorem cum secuta collatione: quinto permutacione.

Præsentatio seu nominatio est personæ alicuius idoneæ per patronum Episcopo vel alteri, ad quem institutio seu collatio pertinet, legitimè facta exhibitio. Institutio autem est ipsius beneficii, iuriumque illius collatio, & attributio: & hæc institutio seu collatio fieri solum potest per Ecclesiasticos; præsentatio verò etiam per laicos.

Electio in eo differt à præsentatione, quòd electio fiat à pluribus vt à Capitulo, & à solis Ecclesiasticis, per suffragia, præsertimque in prælaturis locum habeat: præsentatio verò etiam ab vna persona etiam laica, & in quouis beneficii genere. Confirmatio verò est collatio beneficii facta electo, sicut institutio est eadem collatio facta præsentato seu nominato.

Collatio dicitur, quando beneficium solo iure Prælati datur, nec subest iuri patronatus.

Resignatio est, quando quis beneficium suum liberè resignat, seu dimittit in manibus collatoris in fauorem alterius.

Permutatio denique, quando hæc resignatio sit causa permutandi beneficii cum alterius beneficio. De quibus videri potest Lessius suprâ.

Quæres, vtrum beneficia sint semper dignioribus conferenda. Respond. quòd, licet is, qui resignat beneficium in fauorem alterius, non teneatur quærere dignissimum,

num, sed sufficiat, si dignus sit resignatarius: electores tamen, presentatores, & collatores tenentur semper, quantum in ipsis est, curare, ut dignissimis conferantur beneficia, praesertim curam animarum annexam habentia, ut ex S. Thoma & plurimis aliis Theologis docet Less. sup. dub. 14. idque varijs SS. Patrum autoritatibus fuse probat; ita ut peccet mortaliter is, qui eligit, presentat, aut confert beneficium, praesertim curam animarum annexam habens, digno, praetermissio absque vlla causa legitima eo, qui notabiliter dignior & aptior videtur, speraturque multo melius functurus officio. Quod etiam confirmari potest ex Conc. Trid. sess. 24. de cr. de ref. cap. 1. vbi dicitur expresse, *omnes, & singulos, qui ad promotionem praeficiendorum, cumque ius habent, mortaliter peccare, nisi, quos digniores, & Ecclesiae magis utiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus vel humano affectu, aut ambrosiorum suggestionibus, sed, eorum exigentibus meritis, praefici diligenter curauerint.*

Dictum est (absque legitima causa) quia, si v. g. patronus presentet dignum, collator conferre tenetur, etsi alios magis idoneos nouerit: Item, si beneficium ex institutione sua conferendum sit alicui ex certa familia: tum enim aptissimo ex illa familia conferendum erit, non vero alijs etsi aptioribus.

Quocumque autem modo beneficium aliquod obtineatur, cauendum est praeter ceteris simoniae peccatum, quod in praedictis omnibus obtinendi beneficii modis reperiri potest, tam ex parte obtinentis quam conferentis aut patroni: de quo quidem peccato, quoniam nimis crebro euenire solet, paulo accuratius nobis agendum est.

† †
†

Cc 2

QVÆ.

QVÆSTIVNCVLA II.

Quibus modis simonia, tum in aliis casibus, tum
 præsertim in obtinendis beneficijs
 committi possit.

Simonia peccatum à Simone Mago Act 8. nomen acce-
 pit, eò quòd primus dona Spiritus Sancti pecunià eme-
 re voluerit, & ut loquitur S. Aug. tract. 10. in S. Ioa. vo-
 lebat emere Spiritum sanctum, quia volebat vendere Spiritum
 sanctum: ex quo factum est, ut peccatum illud, quo spiri-
 tuale aliquid aut spirituali annexum pecunià aut aliqua
 re pretio æstimabili emitur aut venditur, *Simonia* nun-
 cupetur. Quàm graue autem sit illud peccatum, patet
 tum ex obiurgatione asperrima, qua S. Petrus erga præ-
 fatum Simonem vsus est; tum etiam ex eo, quòd cap. Re-
 periturus 1. q. 1. appellatur *Excrabile flagitium*; & c. Sicuti 1.
 de simonia dicitur *Simoniacam pestem sui magnitudine alia
 anima morbos vincere*, & cap. Sane 15. quaest. 13. dicitur in-
 far publici criminis læse maiestatis esse puniendam.

Est autem triplex simonia (vt docet Tol. lib. 5. cap. 86.)
 mentalis, conuentionalis, & realis. Simonia mentalis du-
 plici modo contingere potest: primò, cum quis delibe-
 ratè vult emere, aut vendere aliquid spirituale: secundo,
 cum aliquid exterius facit cum intentione emendi aut
 vendendi aliquid spirituale sine vllò pacto externo; vt si
 quis obsequium præstet prælato aut patrono hac inten-
 tione, vt conferatur illi beneficium in obsequij merce-
 dem.

Simonia conuentionalis est, quando aliquod pactum
 externum interuenit; quod tamen siue ex vtraque, siue
 alterutra parte nondum executioni mandatum est.

Simonia realis est, quando ex vtraque parte pactum
 executioni mandatum est.

Quocunq; autem modo simonia committatur, est
 semper

semper grauissimum peccatum; non tamen incurruntur
pœnæ aduersus simoniacos decreta, nisi propter simoni-
am realem, aut propter conventionalem, quæ in confi-
dentiâ reperitur, vt docet & probat Less. sup. dub. 27. &
ex infra dicendis patebit.

Quoniam verò innumeris propè modis hoc peccatum
committi potest, quos sigillatim persequi nimis proli-
xum foret, proponemus hic regulam generalem commu-
niter à Theologis receptam, quâ dignosci poterit in quo-
uis casu particulari, vtrum simonia committatur, nec ne:
ad cuius faciliorem intelligentiam supponimus 1. nomi-
ne rei spiritualis, quæ per simoniam vendi aut emi dici-
tur, intelligi à Theologis (vt rectè obseruat Less. l. 2. c.
35. dub. 1.) non id omne, aut solum, quod est incorpo-
reum, sed id, quod est aliquo modo supernaturale, siue
sit aliquid reale, siue aliquid morale tantum, siue in mo-
dum actus, siue in modum habitus, vt sunt virtutes su-
pernaturales, gratiæ gratis data, aut gratum facientes, sa-
ceramenta, & quiuis vsus potestatis alicuius supernatura-
lis: vel etiam id, quod est rei supernaturali annexum, vt
sunt beneficia ecclesiastica, &c.

Supponimus 2. pecuniam aut aliquid pecuniâ aestima-
bile, vario & multiplici titulo pro aliqua re spirituali da-
ri posse: scilicet vel per modum preterij ipsius rei superna-
turalis, vel per modum eleëmofynæ & sustentationis,
quæ ministro ecclesiastico tribuitur; vel per modum ob-
lationis, quæ Deo fit in persona ministri; vel per modum
liberalis & gratuitæ donationis; aut denique per modum
laudabilis consuetudinis ab Ecclesia probatæ.

Supponimus 3. ex communi & recepta Theologorum
doctrina (cuius probatio videri potest apud Less. sup.
dub. 4. duplicem esse simoniam, aliam iure diuino, aliam
iure humano & Ecclesiastico prohibitam: c. g. venditio
quæuis, aut emptio rei spiritualis supernaturalis est si-
monia iure diuino prohibita, vt ex variis scripturæ locis
probat Less. venditio autem vel emptio rei alicuius tēpo-
ralis, quæ alicui rei spirituali annexa est, v. g. emptio aut

venditio beneficiorum Ecclesiasticorum quoad par-
 tem temporalem, simonia est Ecclesiastico iure veti-
 ta: quia (vt idem Lessius fuse declarat) quamuis ius ad
 percipiendos fructus beneficij materialiter & seorsim
 à quouis officio spirituali & sacro consideratum, sit
 aliquid temporale; quod proinde diuino iure non
 est inuendibile, Ecclesiasticis tamen legibus, quae
 ab eodem Lessio, & alijs doctoribus fuse citantur, ob re-
 uerentiam rei spiritualis annexae prohibitum fuit, ne ta-
 le ius vendi possit: vnde sicut Ecclesia potest decreto ali-
 quo suo locum materiale diuino cultui dicatum red-
 dere immunem, ita vt, qui violat immunitatem illam
 Ecclesiastico iure introductam, peccet contra virtutem
 religionis, adeoque peccatum sacrilegij committat: ita
 rem temporalem rei spirituali annexam, propter anne-
 xionem illam potest à venditione reddere immunem, ita
 vt, si vendatur aut ematur pretio aliquo temporali, ven-
 ditio illa aut emptio simoniaca censeatur.

His suppositis, ad dignoscendum, in quibus casibus
 simoniae labes incurratur, vel non incurratur, generalis
 regula haec esto. Quotiescunque aliquid spirituale vel
 spirituali annexum (eo sensu, qui supra explicatus est)
 emitur aut venditur: id est, quotiescunque pro tali re
 accipitur, aut datur aliquid pecuniæ aestimabile tanquam
 illius pretium, toties peccatum simoniae committitur; se-
 cundum si alio titulo detur, vel accipiat, tunc enim
 idendum est, qualis sit ille titulus, an verus & legiti-
 mus, an verò fucatus, & ad palliendam simoniam appo-
 situs.

Ex quo intelligitur ad rationem simoniae duo praeser-
 tim requiri; quorum vnum est pretium, qualis est pecu-
 nia, aut quiduis aliud pretio aliquo aestimabile, quale est
 munus à lingua, vel à manu, vel ab obsequio, vt commu-
 niter docent Theologi: alterum est veluti merx, scilicet
 res aliqua spiritualis aut spirituali annexa, quae tali pre-
 tio aestimatur, eo que venditur aut emitur: vnde, quoties-
 cunque haec duo simul concurrunt, toties committitur

simo-

simonia; si verò vel vnum illorum defit, nō committitur. Ex antè dictis sequitur. non esse simoniam, si pretium aliquod, vel merx recipiatur pro munere docendæ scientiam aliquam naturali industriâ comparabilem: quia eiusmodi scientia non est quid supernaturale; & præterea (vt recte obseruat Alenf. 2. p. q. 185. n. 3.) merx illa propriè loquendo non tam datur pro doctrina quàm pro labore docendi, qui est pretio æstimabilis: quia ratione etiam licitè merces aliqua honesta, pro tradenda Theologiæ doctrina dari aut accipi potest, ratione laboris, qui in scientia adeò sublimi & ardua recte explicanda non nisi maximus esse potest, quique proinde ipsius corporis vires valde exhaurire solet: quod etiam docent Adrian. Caiet. Victoria, Sot. Sua. & alij apud Laym. cap. 7. de sim. paragr. 4.

Sequitur 2. neque etiam committi simoniam, si Sacerdotes stipendium seu honorarium accipiant pro celebrationibus Missarum, exequiis mortuorum aliisque functionibus Ecclesiasticis: quando illud non datur per modum pretij, sed per modum eleëmofynæ & sustentationis, aut laudabilis consuetudinis ab Ecclesia approbatæ; vnde Apostolus 1. Cor. 9. dicit, quod, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt; & qui altari deseruiunt, cum altari participant: & cap. ad Apostolicam audientiam de simonia, expressè habetur, quod, quamuis Sacerdotibus & Clericis, pro his & similibus pecuniam exigere, & extorquere prohibitum sit; laici tamen laudabilem consuetudinem piâ erga sanctam Ecclesiam deuotione introductam infringere non debent sub prætextu Canonice pietatis, sed quod per Episcopum ad id possunt compelli.

Sequitur 3. nullam quoque committi simoniam, quando pro dote puellæ, quæ vitam religiosam vult profiteri, aliquid ab ea vel eius parentibus accipitur; cū id accipitur per modum sustentationis, secus verò si præcisè pro ipsa susceptione ad statum religiosum aliquid acciperetur, quia tunc esset id omnino simoniacum, vt docent S. Th. Sot.

Sylu. Suar. apud Laym. c. vlt. de sim. paragra. 4. qui etiam merito dubitat, vtrum, quando monasterium diues est, licitum sit aliquid eiusmodi titulo sustentationis exigere: certè S. Doctor aperte declarat in 4. dist. 25. q. 3. art. 1. q. 2. ad 7. *Quando sine grauamine monasterij recipi potest non tunc, simoniacum est aliquid exigere: cui subscribunt Caiet. Victoria, Rosella, Armilla, Less. Suar. & alij apud Laym. supra, & Innocentius III. in conc. gen. Lateran. cap. 64. habeturque cap. Quoniam, de simonia, penitus prohibuit, ne moniales pro alijs in ceterum & Monasterium suum cooprandis & admittendis, pretium vllum recipiant prae-textu paupertatis non quidem veræ, sed fictæ & simulatæ. Quamuis autem Less. cit. cap. 35. dub. 12. Tol. lib. 3. cap. 89. & quidam alij Theologi nitantur excusare praxim illam, quæ in omnibus ferme monasterijs etiam ditissimis nunc viget, vt in ea nonnisi, mediante dote, ac pretio sub obtentu sustentationis pateat aditus; idem tamen Lessius fatetur id esse verum auaritiæ signum, & speciem simoniæ retinere.*

Sequitur 4. nullam esse simoniam, quando calices, & alia vasa, & vestiimenta sacra venduntur aut emuntur, quia, vt ex communi Theologorum consensu docet Suarez l. 4. c. 4. n. 12. hæc & similia, quamuis consecrata, & cultui diuino dicata remaneant semper secundum se pretio æstimabilia, ac proinde vendibilia: consecratio enim non nisi accidentaliter illis annectitur: si tamen maiori pretio venderentur, quia consecrata sunt, tunc simonia committeretur, vt docet Tol. sup. & satis per se patet.

Quod autem spectat ad simoniam, quæ in beneficijs Ecclesiasticis reperiri potest, vt facilius & certius dignosci possit, in quibusnam casibus id contingat, obseruationes aliquas ex magis communi, & recepta Doctorum sententia hic breuiter subijciemus.

Prima est, nullam esse simoniam resignare beneficium in fauorem tertij cum clausula (*Non aliter, nec alias*) quando eiusmodi resignatio fit in manibus summi Pontificis.

vt ex Rebuffo, Nauarro, & alijs docet Lessius cap. 35. dub. 14. & satis ex communi vsu, & praxi constat.

Secunda, nullam quoque esse simoniam resignare beneficium in manibus eiusdem summi Pontificis reserua- ta aliqua moderata pensione, vt docet idem author dub. 15. & ex communi vsu satis patet. Imò qui vult resignare in fauorem tertij sub onere alicuius pensionis, potest licite cum illo transigere de illa, non quidem absolute sed sub beneplacito Pontificis; alias, si absolute faceret, simo- niam committeret.

Quares, vtrum is, qui resignat sub onere pensionis ad facilitorem & tutiorem illius solutionem de hypotheca aliqua, aut fideiussore cum resignatario conuenire licite possit; Resp. posse, dummodo fiat sub eiusdem summi Pontificis beneplacito, & illius autoritate confirmetur; alias illicitum fore, ac simoniam redolere, vt docet idem Lessius: qui etiam recte monet in resignationibus quibuscumque omne pactum de onere temporali, quod iure non est annexum, licite fieri non posse, absque legitima autoritate superioris: quod maxime obseruandum est.

Tertia, resignare vel conferre beneficium alicui in confidentiam, id est, ex intentione illum obligandi, vt post aliquod tempus propinquo vel amico resignantis, aut conferentis, aut cuius alteri resignet, aut, vt pensio- nem ex ea alteri soluat, esse simoniam confidentia men- talis: si vero pactum intercedat, esse confidentiam simo- nia realis, quæ poenas iuris infert, vt docet idem Less. dub. 16. & habetur in Bulla Pij V. quam refert Nau. cap. 23. numero 110.

Quarta est, beneficia non posse licite permutari sine Prælati autoritate: & hanc permutationem non modo illicitam esse ac simoniam redolere, sed etiam irritam & inuolidam, vt habetur apud eundem Less. dub. 17.

Quares, vtrum in permutatione beneficiorum com- pensari possit fructuum inæqualitas? Resp. posse, dum- modo id fiat ex licentia & autoritate summi Pontificis, vel reseruando pensionem ex beneficio, quod ampliores

habet prouentus, vel aliquid praestando; quod ab iplo Pontifice tanquam iustum & licitum approbetur, vt docet idem Less. supra.

Quinta est, illum, qui habet ius in beneficio aliquo, seu cui beneficii collatio legitime facta est; posse pretio redimere vexationem iniustam, si forte quis illum à possessione capienda impediatur, nec in ea redemptione ullam committi simoniam, vt ex S. Doctore, Soto, Nau. & alijs docet Less. dub. 18.

QVÆSTIVNCVLA III.

Quanam sint poena contra simoniacos constituta.

Poenæ illæ secundum iuris dispositionem non incuruntur nisi ob simoniam commissam in religionis ingressu, Ordine, & Beneficijs.

Atque in primis excommunicantur tam dantes quam recipientes aliquid simoniacè pro ingressu religionis, & qui sic admissi sunt, non nisi ex dispensatione Ordinarij in Monasterio illo manere possunt, vt patet ex extrag. Urbani IV. quæ incipit: *Sarè non in vinca domini.*

Similiter is, qui confert ordines simoniacè, est excommunicatus, vt habetur in extrag. *Cum detestabile*, de simonia: est etiam suspensus à collatione cuiusuis Ordinis, etiam tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium: interdictus est etiam illi Ecclesiæ ingressus; & si contra suspensionem vel interdictum illud aliquid fecerit, est suspensus ab administratione suæ Ecclesiæ, & à perceptione fructuum omnium suorum beneficiorum, nullusque potest illum absoluerè præter summum Pontificem, etiam si delictum sit occultum, vt habetur in Bulla Sixti V. edita in malè promouentes & promotos, quod intelligendum est pro ijs locis, in quibus Bulla promulgata & recepta fuit: existimat si quidem Less. dub. 24. illam ple-

risque in locis ignorari, proindeque non esse receptam.

Qui autem Ordinem aliquem simoniace suscepit, est excommunicatus ipso facto, ut habetur cit. extrauag. *Cum detestabile*: est etiam suspensus ab executione suorum Ordinum, ut ibidem dicitur; & per supradictam Bullam Sixti V. priuatur omnibus dignitatibus, officiis, beneficiis, & efficitur inhabilis ad omnia, nec ab alio quam à Romano Pontifice absolui posse dicitur.

Denique qui beneficium simoniace confert, aut conferri procurat, eligendo, presentando, confirmando, commendando, est ipso facto excommunicatus, ut habetur cit. extrauag. *Cum detestabile*: quæ poena etiam ibidem decernitur contra illos, qui operam suam interponunt, ut beneficium simoniace obtineatur, vel ut Ordo simoniace conferatur.

Qui verò beneficium per talem simoniam acquirit, est ipso facto excommunicatus, & collatio ac prouisio beneficii nulla est, nullumque ius tribuit, ut in eadem extrauaganti statuitur: ac insuper fit inhabilis ad idem beneficium obtinendum, ut habetur capite *Nobis fuit*, de simonia, & cap. penult. de electione. Quæ poenæ similiter inflicte sunt contra eos, qui simoniam confidentiæ committunt, ut fufius explicat Less. dub. 26.

Quæres, vtrum pretium simoniace acceptum sit restituendum. Resp. quòd, quamuis Nau. cap. 23. num. 103. & 104. & quidam alij Theologi existimant nullam ad id esse obligationem, probabiliter tamen & tutior videtur sententia Adriani, Henrici, Soti & plurimorum aliorum Doctorum apud Lessium dub. 28. qui asserunt pretium illud esse restituendum, non quidem ei, qui dedit,

sed Ecclesiæ vel pauperibus, ut ex S. Thoma.

& alijs probat idem Lessius dub. 31.

QVÆSTIVNCVLA IV.

Vtrum licitum sit plur. & simul beneficia possidere.

VT huic quæstiunculæ satisfiat, nihil aptius afferre possumus, quam ipsius Concilij Tridentini decretum sess. 24. cap. 17. in quo, quis esset Ecclesiæ vniuersæ sensus super hac re, declarauit his verbis: *Cum Ecclesiasticus ordo peruertatur, quando vnus plurimum officia occupat Clericorum; sanctæ sacræ canonibus cautum fuit, neminem oportere in duobus Ecclesijs conscribi: verum quoniam multi a proba cupiditate affectu se ipsos, non Deum, decipientes, ea quæ bene constituta sunt, varijs artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere, non erubescunt: sancta synodus debitam regendam Ecclesijs disciplinam restituere cupiens, præsentis decreti, quod in quibus uicunque personis, quocunque titulo, etiam Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari; statuit, ut in præferum vnura tantum beneficium Ecclesiasticum singuli conferatur; quod quidem si ad vitam eius, cui conferitur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requiratur, eidem conferri. Hocq; non modò ad cathedrales Ecclesijs, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam secularia quam regularia, quocunque, etiam commendata, pertineant, cuiuscunque vituli, ac qualitatis existant.*

Ex quibus Concilij verbis quædam scitu necessaria, & obseruatu dignissima colligere possumus.

Primum est, quòd, quamuis habere plura beneficia non sit intrinsecè malum, alioquin nullo in casu super illis dispensari posset, non est tamen ex se omnino indifferens, sed est ex genere eorum, quæ deformitatem quamdam & inordinationem præ se ferunt; cum Concilium dicat pluralitate illà ordinem ecclesiasticum peruertere; proinde que non nisi adhibitis certis circumstantijs honorari posse: quæ est expressa ipsius S. Thomæ doctrina

Quod

quodl. 9. art. 15. cui communiter alij Theologi subscribunt.

Secundum est, pluralitatem illam præsertim in beneficiis curam animarum habentibus, censeri illicitam, & expressè declaratur in conc. Trid. loco sup. cit. & in Conc. Later. sub. Alexandro III. cap. 13. quod etiam similiter intelligendum est de aliis quibuscunque incompatilibus, quales sunt dignitates, personatus, officia & alia omnia beneficia, quæ residentiam requirunt: quæ quidem plura simul retineri non possunt, quamvis vnumquodque eorum seorsim ad vitam honestè sustentandam non sufficiat, vt ex Concilij verbis satis constat. Est tamen verum aliquando in ista pluralitate beneficiorum incompatibilium summum Pontificem dispensare posse, quando evidens & notabilis Ecclesiæ necessitas, vel utilitas id exigit; quâ ratione S. Gregorius, Marinus, Paulinum, Agnellum, & alios Episcopos, duobus simul Episcopatus præfisse voluit: verum de illa necessitate, & utilitate Ecclesiæ, an talis sit, quæ pluralitatem illam coram Deo excuset, penes ipsum summum Pontificem esto iudicium.

Tertium est, licitum esse plura beneficia compatibilia simul obtinere; si ita necesse sit ad honestam vitam sustentationem, vt ex citato Concilij decreto habetur. Compatibilia autem beneficia in diuersis quidem Ecclesijs censentur ea, quorum saltem alterum ad residentiam personalem non obligat; in eadem autem Ecclesia compatibilia beneficia dicuntur ea, quæ non sunt vniformia, seu quæ ad easdem functiones minimè concurrunt, quæ proinde in casu supra dictæ necessitatis simul retineri possent, nisi alicuius specialis Ecclesiæ constitutio, vel consuetudo repugnet, vt docet Nau. Less. & alij apud Laym. tract. 1. c. 8. de benef.

Qualis autem sit honesta illa vitam sustentatio, cuius necessitas pluralitatem illam beneficiorum coram Deo excuset, prudentis ac timorati vni iudicio determinandum est, qui spectatis, & perpensis circumstantijs status, conditionis, ætatis, personæ & alijs similibus, id ex æquo

& bono dijudicare debet: alia siquidem censetur esse honesta vitæ sustentatio requisita in Episcopo, alia in sacerdote inferioris Ordinis: alia item esse solet ratio victus in persona multum nobili & illustri, alia in ignobili. Constat etiam virum doctum ingenijque dotibus præcellentem, ac pro bono communi ecclesiæ laborantem vberiori annonâ indigere, non quidem ad delicias aut fastum, sed ad sustentandas corporis vires, vel ad alia adiumenta necessaria comparanda.

Quartum denique est, cessante causâ rationabili & iusta, siue honesta sustentationis, siue necessitatis aut utilitatis ipsius Ecclesiæ (vt sup. dictum est) illicitum esse plura beneficia; quamuis compatibilia, simul retinere, nec ad id vllam summi Pontificis dispensationem posse suffragari; eum hæc beneficiorum qualitas nunquam pluralitas iuri naturali repugnet, quando nulla iusta & rationabili causa eohonestatur. Ita sentit S. Bern. Epist. 27. ad Theobaldum Campaniæ comitem, & lib. 3. de consid. ad Eugenium cap. 6 & S. Thomas cit. quodlib. 9. art. 1. Ita etiam docent Palud. Adria. Gabr. Sylu. Maior, Caiet. Azor. Nau. & plures alij, quos citat & sequitur Laym. supra: quibus addere possumus Cardinalem Bellarminum in Epist. ad Episcopum Theanum nepotem suum, vbi, postquam dixit sacros Canones horrere multiplicatam beneficiorum, addit Theologos Parisienses post longam disputationem anno 1238. definiuisse *neminem posse duo beneficia, si vnum sufficeret ad eum aliquid, obtinere sine peccato mortali.*

Ceterum an præter Ecclesiæ necessitatem & utilitatem, & honestam vitæ sustentationem, subesse possit aliqua alia causa iusta & rationabilis, ob quam dispensatio super pluralitate beneficiorum compatibilium licite postulari, & valide impetrari queat, Doctorum iudicio discutiendum relinquentes; hoc solum obseruamus huic beneficiorum pluralitati absque vlla legitima causa, minime suffragari consuetudinem & vium à multis introductum: cum (vt recte monuit Bellarminus in admonitione ad Clement. VIII. vsus ille tanquam prauus, & abusus à Concilio Tridentino sit abrogatus. QVA-

QVÆSTIVNCVLA V.

Qualiter se beneficiarij gerere debeant in expendendis beneficiorum suorum redditibus.

Tria sunt genera bonorum, quæ beneficiarij possidere possunt. Less. l. 2. c. 4. d. 6. Laym c. 3. de benef. *Patrimonialia*, quæ ipsi hereditate, vel industriâ, vel donatione, vel alio modo, quo laici solent, sibi acquirunt. *Quasi patrimonialia*, quæ ipsis tanquam Clericis obveniunt, ob functiones aliquas Ecclesiasticas v. g. ob Missæ celebrationem, concionem, cantum Ecclesiasticum, &c. *Merè Ecclesiastica*, quæ ratione beneficij alicuius v. g. Canonatus, Decanatus, &c. percipiuntur. Et de bonis quidem patrimonialibus certum est beneficiarios (secundum doctrinam S. Thomæ 2. 2. q. 183. a. 7 & aliorum communiter Theologorum) liberè disponere posse; cum eiusmodi bonorum verum habeant dominium perinde ac laici: neque enim per Clericatus, aut Ordinis susceptionem fiunt dominij incapaces, neque se bonorum dominio abdicant; proindeque bona patrimonialia prohibito expendere possunt, dummodo tamen in eis expendendis nihil ab ipsis fiat, quod iustitiæ vel charitati repugnet. Idem quoque de bonis quasi patrimonialibus dici posse censent Ioannes Maior, Couarr. Nau Less. & alij, quos citat & sequitur Laym. sup. & etiam de bonis merè Ecclesiasticis, seu de redditibus beneficiorum, quorundem eam partem tantum, quæ congruæ cuiusque sustentationi necessaria est.

Difficultas igitur præcipua est de ea parte reddituum & proventuum Ecclesiasticorum, quæ congruæ & honestæ sustentationi minimè necessaria est, ac proinde ipsis beneficiariis superflua: de qua quaritur, qualiter ab ipsis expendi debeat. Cuius quidem difficultatis resolutio pendere videtur ex altera quæstione, num scilicet beneficiarij, habeant verum & proprium dominium illius.

lius.

illius partis fructuum & reddituum suorum, quæ cogrua, & honestæ illorum sustentationi necessaria non esse de qua re dux sunt celebres Doctorum sententia.

Prior est Maioris, Palud. Nau. & aliorum apud Less. sup. qui censent beneficiarios non esse dominos illius partis redundantis, sed tantum dispensatores, proindeque obligari ex iustitia ad partem illam in pios usus expendendam; alias si secus fecerint, non modò peccare mortaliter, sed etiam ad restitutionem obligari, id est teneri tantundem ex alijs bonis in pia opera impendere. Posterior sententia est eorum, qui docent post erecta beneficia, certosque prouentus singulis titulis assignatos, beneficiarios esse absolute dominos omnium prouentuum, ita ut, quamuis partem superfluam in profanos usus expendendo mortaliter peccent, non tamen ad ullam restitutionem faciendam obligentur. Ita Sot. Couar. Franc. Sarmento & alij; quos citat & sequitur idem Less. sup.

Quamuis autem ambæ illæ sententiæ propter auctoritatem grauiam & insignium Theologorum, qui eas propugnant, & rationes, quibus fulciuntur, sint valde probabiles: prior tamen, ut ipsemet Lessius fateatur, tutior est & in praxi consulenda; licet damnari non debeat is, nec à Sacramento Pœnitentiæ arceri, qui posteriorem amplecteretur, nec ab illa recedere vellet.

Ceterum siue beneficiarij censeantur esse domini reddituum suorum, siue solummodo dispensatores, certum est & apud omnes in confesso peccaturos illos, si portionem illam redundantem profanis vñibus, aut propinquis ditandis impendant; quod aperte conitat ex Cono. Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. quod quidem caput, quoniam multa super quæstione, quam tractamus, continet obseruatu dignissima, quæ quicuis in beneficijs & dignitatibus Ecclesiasticis constitutus, maxime ob oculos habere debet, integram hic subiicimus; sic igitur Concilium: *Optandum est, inquit, ut ij, qui Episcopale ministerium suscipiunt* (ea verò, quæ de Episcopis, de quibuscunque etiam alijs beneficiarijs intelligenda esse infra declarat)

que sua sint partes agnoscant: ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores, & sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse, intelligant. Nec enim dubitandum est, & fideles reliquos ad religionem, innocentiamque facilius inflammandos, si prapostitos suos viderint, non ea, quae mundi sunt, sed animarum salutem, ac caelestem patriam cogitantes. Haec cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam praecipua esse sancta synodus animaduertat; admonet Episcopos omnes, ut secum ea saepe meditantes, factis etiam ipsis ac vita actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam predicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis vero, ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae, ac, quae nos tantopere commendat Deo, sanctae humilitatis exempla perere possint. Quapropter exemplo Patrum nostrorum in Concilio Carthaginiensi, non solum iubet, ut Episcopi, modesta suppellectili & mensa, ac frugali victu contenti sint; verum etiam in reliquo vita genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod a sancto hoc instituta sit alienum; quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum praesferat. Omnino vero eis interdicat, ne ex redditibus Ecclesiae consanguineos familiaresque suos augere studeant: cum & Apostolorum canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sint, ijs, ut pauperibus distribuant; eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: imo quam maximè potest, eos sancta synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnalis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium exstat, penitus deponant. Quae vero de Episcopis dicta sunt; eadem non solum in quibuscunque beneficia Ecclesiastica, tam secularia quam regularia obtinentibus, pro gradus sui conditione obseruari, sed & ad sancta Romanae Ecclesiae Cardinales pertinere decernit: quorum Consilio apud sanctissimum Romanum Pontificem, cum vniuersalis Ecclesiae administratio nitatur, nefas videri potest, non ijs etiam virtutum insignibus, & viuendi disciplina eos fulgere, quae merito omnium in se oculos conuertant.

QVÆ-

QVÆSTIVNCVLA VI.

Qua sit obligatio Beneficiarium
ad residentiam.

Residentia nomine intelligitur assiduitas commorationis in loco beneficii ad obsequia Ecclesiastica personaliter reddenda: unde colligitur (vt rectè obferuat Sylu. verbo: *Residentia*) illum, qui in loco beneficii commoraretur, sed nullum vnquam per se præstaret officium, cum posset & deberet, non censendum esse residere.

Ad residentiam igitur personalem eo modo intellectam, obligantur in primis omnes habentes beneficia, quibus animarum cura incumbit, vt expressè declaratur in Conc. Trid. sess. 23. c. 1. de ref. his verbis: *Cum præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, &c. qua omnia ab ijs nequaquam præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuisigilant nec assunt, sed mercenariorum more deserunt, &c. declarat sancta Synodus; omnes Patriarchalibus Primatialibus, Metropolitanis ac Cathedralibus Ecclesijs præfectos obligari ad personalem in sua Ecclesia vel diœcesi residentiam; vbi intincto sibi officio desungi teneantur, &c. & infra: Eadem omnino, etiam quoad culpam, amissionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & alijs quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens obtinent, sacro-sancta Synodus declarat, & dicitur. In illo tamen capite permittitur Episcopis singulis annis siue continuè, siue interruptè à suis Ecclesijs seu diœcesibus ex iusta aliqua causa abesse per duos aut ad summum tres menses.*

Ex eodem etiam capite colligunt Doctores curatos, seu parochos, & quosuis alios beneficium Ecclesiasticum curam animarum habens obtinentes, ab ecclesijs suis seu parochijs, per duos tantummodo menses siue continuè siue interruptè quotannis abesse posse, idq; non nisi iusta a-

liquet

liqua ex causa; & dūmodo idoneos vicarios ab ordinarijs approbatos substituunt; ita ut grex ipsorum curæ committitur; nihil ex eiusmodi absentia detrimenti patiatur.

Vtrum autem huius bimestris absentia causa per episcopum approbari debeat, illiusque licentia obtineri, non satis expressè declaravit Concilium: Lessius approbationem illam & licentiam episcopi requiri affirmat loco supra citato; Nauarrus verò cap. 25. num. 121. negat: videtur autem probabilissima sententia Laymanni sup. qui hac in re tutissimum esse dicit, cuiusque diocesis consuetudinem, & statuta Episcopalia sequi.

Qui autem siue Episcopi, siue curati ultra præfatum tempus à iure concessum non resident, præter culpam mortalem, quam incurrunt, etiam fructus pro tempore absentia suos non faciunt, vt habetur ex citato decreto Concilij: quod tamen Laym. intelligi posse existimat solum in casu, quo ex pastoris absentia damnum aliquod notabile illatum Ecclesie foret.

Quod spectat ad alios beneficiarios; qui officium aliquod in Ecclesijs, quibus ascripti sunt, personaliter præstare debent; quales sunt ij, qui obtinēt dignitates, canonicatus, præbendas vel portiones in cathedralibus vel collegiatis Ecclesijs; decrevit Concilium sess. 24. c. 12. de ref. vt illis non liceat vigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab eisdem Ecclesijs quolibet anno abesse: saluis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt; alioquin pro tempore absentia priuandos esse fructibus decernit; super qua re legitima cuiusque Ecclesie consuetudo consulenda est, & seruanda.

Sunt tamen quædam causæ, ob quas diuturnior absentia quorumcunque beneficiariorum etiam curam animarum habentium licita reddi potest, quales sunt (vt loquitur Conc. sess. 23. c. 1. *Christiana charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, ac euident Ecclesia, vel Republica utilitas*: quæ tamen causæ, vt legitimæ censeantur, a superioribus probari debent, nisi quando absentia contingit

ob aliquod munus & reipublicæ officium Episcopatus, aut alijs beneficijs adiunctum.

QVÆSTIVNCVLA VII.

Quenam requirantur dispositiones, vt quis censetur idoneus ad beneficium aliquod Ecclesiasticum.

PRima est, vt sit ex legitimo thoro procreatus: illegitimus enim cuiuscunque beneficij incapax est, nisi cum eo dispensetur: dispensatio autem illa in Episcopatus & alijs beneficijs curam animarum habentibus non nisi per summum Pontificem dari potest; in alijs autem beneficijs simplicibus etiam per Episcopum. Ita habetur ex cap. 1. de filijs presbyterorum in 6.

Secunda est, vt sit saltem prima clericali tonsurâ initiatus, alias inhabilis censetur ad quoduis beneficium: id constat ex cap. *Cum Deo* 17. de rescriptis, & cap. *Ex literis* 6. de transactionibus. Requiritur præterea, vt is, qui Ecclesiam parochialem adeptus est, promoveatur ad ordinem presbyteratus intra annum à tempore pacificæ possessionis; alias ipso iure beneficio illo priuatus censetur. Ita cap. *Licet Canon* 14. & cap. *Commissa* 35. de electione in 6. qui autem dignitatem, personatum, præbendam, portionem & aliud simile beneficium in Ecclesijs Cathedralibus vel Collegiatis obtinet, tenetur infra annum ordinem officio sibi proprio conuenientem suscipere, v. g. si ad Evangelium cantandum ratione officij sui deputatus est, Diaconatum suscipere debet; si ad missam celebrandam, presbyteratum. In Ecclesijs tamen Cathedralibus tenentur Canonici intra annum ad Ordinem sacerum presbyteratus aut diaconatus, vel saltem subdiaconatus promoveri, vt statutum est in Conc. Trid. sess. 22. cap. 4. & sess. 24. cap. 12. qui verò Episcopatum adeptus est, nisi munus consecrationis intra tres menses suscepe-

rit, ad fructuum perceptorum restitutionem tenetur: & si totidem postea mentes neglexerit, Episcopatu ipso iure priuatus est. ex eodem Conc. Trid. sess. 23. cap. 2.

Tertia est, vt non sit coniugio copulatus, vt habetur cap. 1. 2. & 8. de Clericis coniugatis, & in Trid. sess. 22. cap. 4. Vnde, si quis clericus beneficium habens & nondum sacro Ordine initiatus Matrimonium contrahat, ipso iure illud amittit, vt ex communi Doctorum consensu & Ecclesie praxi constat.

Quarta est, vt nullâ sit censurâ irretitus aut irregularitate affectus; collatio enim beneficij facta excommunicato excommunicatione maiori, suspensio, interdicto, vel irregulari nulla est, & ipso facto irrita; vt habetur ex cap. *Postulastis* 7. de clerico excommunicato, cap. *Cum dilectus* 8. de consuetudine, cap. 1. de postulatione prælatorum, & cap. *Tanta* 18. de excessibus prælatorum.

Quinta est, vt probis moribus, & doctrinâ sufficienti præditus sit, id habetur ex cap. *Cum in cunctis*, de elect. & ex Conc. Trid. sess. 24. cap. 12.

Sexta denique est, vt habeat determinatam intentionem status ecclesiastici, ordinisque muneri suo necessarii, nec non in suscepto beneficio sincere & bonâ fide Deo inferuendi; id constat ex cap. *Super inordinata*, & cap. *Gravi*, de præbendis; & ex communi Theologorum consensu docet Less. cap. 34. dub. 26. Vnde sequitur illum peccare mortaliter, qui acceptat beneficium ali- quod absque rectâ & Deo gratâ intentione, sed solummodo vt eius fructus per aliquod tempus percipiat, v.g. donec studiorum cursum absoluerit, vel opulentam vxorem inuenerit; vt ex Nauarro & alijs probat Lessus sup. qui etiam docet eundem teneri ad restitutionem fructuum perceptorum, nec posse beneficium illud licite retinere.

ARTI.

ARTICVLVS IV.

De horarum canonicarum recitatione.

HOrarum canonicarum nomine intelliguntur publica quædam ac determinata preces horis diurnis nocturnisque ab ecclesiasticis personis ex sacrorum canonum decreto ecclesiæ nomine ad Deum persoluendæ, quæ etiam interdum officij diuini vel Ecclesiastici nomine significentur.

Quatuor autem præsertim de horarum canonicarum recitatione quæri solent: Primum est, quinam ad horas illas recitandas obligentur. Secundum, quomodo horæ illæ recitari debeant, vt obligationi illi satisfiat. Tertium, quibus pœnis subiaceant illi, qui recitare omittunt. Quartum denique, quæ sint causæ ab hac horarum recitatione excusantes.

QVÆSTIUNCVLA I.

Quanam persona obligentur ad recitandas horas canonicas.

HOrarum canonicarum recitandarum obligatio ex triplici capite oritur, nimirum ex susceptione Ordinis sacri, ex beneficio Ecclesiastico, & ex religioso status professione, ac proinde tria sunt genera personarum, quæ ad recitationem illam obligantur, initiati sacris ordinibus, beneficium aliquod obtinentes ac Religiosi.

Atque in primis certum est omnes & quoscunque Clericos in sacro aliquo Ordine constitutos, ad horas canonicas priuatim recitandas sub culpa mortali obligari, etiam si nullum Ecclesiasticum beneficium obtineant ita communiter Doctores ac præsertim Ang. Syl. Azor. Con-

nat.

garr. Medina, Sor. Suar. Tol. & alij apud Laym. tract. 1. de horis canonicis cap. 4. & aperte constat tum ex cap. *Dolentes* de celebratione Missarum, tum maxime ex generali totius Ecclesie praxi & consuetudine, quæ vim legis obtinere merito censetur, vt rectè obseruat Nau. cap. 7. num. 2.

Certum est præterea, omnes ac quoscunque Clericos beneficium aliquod Ecclesiasticum obtinentes, licet nullo sacro Ordine insignitos ad easdem horas canonicas recitandas similiter obligari, vt habetur ex cap. *Quia per ambitiosam* de rescript. in 6. & ex Conc. Lateran. sub Leone X. sess. 9. in Bulla reformationis parag. *Statuimus*, quam constitutionem postea renouauit & explicauit Pius V. bullâ suâ 138. quæ refertur apud Nau. cap. 26. n. 122.

Quod verò spectat ad religiosos, quamuis quidam Doctores existiment illos ad horarum canonicarum recitationem minimè teneri, nisi, vel sacrum aliquem ordinem susceperint, vel speciali aliquo regulæ suæ statuto ad id obligentur; vera nihilominus & in praxi tenenda est contraria sententia, quæ asserit religiosos omnes, ac singulos (exceptis Nouitijs, ac Laicis conuersis) qui profitentur Religionem choro addictam, non minus quam Clericos maioribus ordinibus initiatos, sub mortali peccato ad horas canonicas recitandas obligatos esse; idque vi generalis consuetudinis, quæ in omnibus Religionibus choro addictis recepta est. Ita S. Anton. Barth. Medina, Emanuel Rodrig. Suar. Azorius, Valentia, Bellar. Less. & alij, quos citat, & sequitur Laym. cap. 4. de horis canonicis, Toletus etiam lib. 2. cap. 12. asserit non modò religiosos, sed etiam moniales professas ad easdem horas recitandas obligari; quod tamen cum duplici limitatione intelligendum videtur. Prima est, vt illæ tantum ad id obligentur, quæ religionem choro addictam professæ sunt, vnde religiosæ illæ, quæ se ad infirmorum obsequium totas deuouerunt, ab huiusmodi recitatione, vt plurimum censentur immunes. Secunda est, vt ex instituto Ordinis sui aliz preces loco canonicarum recitandæ, illis
pra-

Prescriptæ non sint; quâ ratione moniales illæ, quæ ex instituto suo ad recitandum officium paruum Beatæ Mariæ Virginis solummodo tenentur, ad maius officium persoluendum non censentur obligatæ.

QVÆSTIVNCVLA II.

Quomodo canonica hora recitari debeant.

Quatuor in recitatione horarum canonicarum præsertim obseruanda, qualitas scilicet illarum, ac integritas, & in iis recitandis aptum tempus, & modus debitus.

Quod spectat ad primum, omnes, qui ad horas canonicas obligantur, tenentur eas recitare iuxta præscriptum Breuarij Romani à Pio V. editi, & à Clemente VIII. reformati, exceptis Ecclesijs, Monasterijs & Conuentibus, quæ iam à ducentis annis ante illius editionem alio breuiario vsi fuerint, quibus permittitur, vt illud deinceps retineant; nisi maliat cum Episcopi sui & Capituli consensu, Romanum Breuiarium acceptare. Ita expresse habetur in bulla Pij V. ipsi Breuiario Romano præfixa, addit Suar. c. 2. de relig. l. 4. c. 11. n. 4. postquam dictæ Ecclesiæ Breuiarium suum cum Romano semel commutarunt, non posse deinceps hoc relicto suum antiquum recipere, eò quod Pontificiæ concessioni antiquum ritum retinendi renunciasse censentur.

Quamuis autem in publica recitatione officij, quæ fit in choro, vsus proprius cuiusque Ecclesiæ seruari debeat; & maxime deceat Clericos in priuata eiusdem officij recitatione Ecclesiæ suæ ritum sequi; multi tamen Doctores probabiliter existimant, cuius extra chororum licitum esse, posthabito Ecclesiæ suæ Breuiario, Romanum recitare. Ita Nau. Rodrig. Emmanuel Sa, Less. & alij, quos citat & sequitur Laym. cap. 5. de hor. canon.

Quòd si (vt interdum contingere potest) ex inaduentus sentia, quis officium mutet, v. g. officium de feria, pro officio

ale, neque ullam esse obligationem officium aut horam inchoatam reperendi, quæ nullam ut plurimum inter se connexionem habent, cum singuli Psalmi, imò singuli penè versiculi per se suam significationem completam retineant. Ita Peltan. Zeech. Caiet. Suar. Less. & alij, quos citat Laym. sup. cap. 5. Monet tamen Comitulus lib. 1. resp. q. 66. si interruptio quamvis iusta, diuturna tamen fuerit consultum esse repetitionem facere saltem ab initio nocturni vel psalmi si id commodè fieri possit.

Quod spectat ad tertium, in recitatione quidem publica horarum, tempus à legitima consuetudine præscriptum seruari debet: in priuata autem, etsi laudabile sit, ut singulæ horæ suis temporibus & interuallis recitentur, ad vitandum tamen peccatum mortale, sufficit ut recitentur eo interuallo quod est inter medium noctis præcedentis & sequentis; qui enim intra illud tempus horas recitauerit siue initio, siue in medio, siue in fine, satisfacit substantiæ præcepti, ut docet Tol. lib. 2. c. 13. Less. supra, & alij communiter. Quamvis autem id citra peccatum mortale fieri possit, nihilominus, qui ex culpabili negligentia tempus horis recitandis præscriptum notabiliter inuerteret, peccati venialis reatum haud dubiè incurreret, v. g. si absque vlla causa summo manè horas omnes etiam vespertinas & completorium, aut post meridiem matutinum illius diei recitaret.

Obseruat tamen Less. sup. ex consuetudine licitum esse matutinum & laudes recitare pridie, post solis occasum, ut Caiet. Nau. & alij dicunt: imò etiam ante solis occasum, post tempus Vesperarum, & Completorij, ut docet S. Tomas quod lib. 5. art. 8. vnde vbi hæc absolui solent, in Ecclesiis horâ quartâ præmeridianâ licitum erit priuatim nocturnum officium sequentis diei inchoare, cui laudes adiungi vel ab illo disiungi possunt, & in sequentem diem differri: paræ autem horæ non possunt dici pridie sed solum post mediam noctem, possunt tamen omnes vsque ad vespertas exclusiue ob aliquam honestam causam recitari manè, teste Nau. sup. imò si causa iusta.

iusta subit, etiam vesperæ adiungi possunt, vt censet idem Lessius vt satis apertè colligitur ex cap. 1. de celebrat. Mislarum: est autem iusta causa si quis perspiciat se maiori cum deuotione, aut animi tranquillitate horas illas manè recitare: vel si vereatur ne in aliis temporibus occurrant occupationes, aut interpellationes quæ animum distrahant; Optimè & apositè Hugo de S. Victore dixit (vt refert Paludanus) in 4. dist. 15. q. 5. *Ante horam orare, prudentia esse, post horam, negligentia; in hora, obedientia.*

Quod denique ad 4. spectat; in Con. Lateran. sub Innocentio III. cap. Dolentes districtè præcipitur vt *Diuinum officium nocturnum pariter, & diurnum studiosè ac deuotè celebraretur.*

Studiosè quoad officium oris vt Glossa interpretatur: id est, vt verba debite proferantur, vt habetur in Conc. Basiliensi sess. 21. cap. *Qualiter hora canonica: vt non in gutture, vel inter dentes seu deglutiendo, aut syncopando dictiones, vel verba sed reserenter verbis distinctis, officium persoluatur.*

Quamuis autem si id ex inaduertentia aut infirmitate aliqua, seu balbutie linguæ proueniat, nullum sit peccatum: si tamen ex negligentia, aut culpabili præcipitatione, erit peccatum, veniale quidem si non sit magnus excessus; mortale verò si hæc omissio, & syncopatio syllabarum ad notabilem aliquam partem officij pertingat; quo casu recitans tenebitur, id quod indebitè prolatum est, repetere, vt docet Less. cap. 37. dub. 10.

Deuotè quoad officium cordis: quod quidem requirit vt attentè & reuerenter officium recitetur. Cum autem multiplex esse possit attentio, vel ad sola verba, vt rectè proferantur; vel ad verborum sensum, vt mente & corde percipiatur; vel ad Deum, quem vt præsentem recitans intuetur, ad eumque petitiones suas & affectus dirigit, aut circa quem occupatur, veritates aliquas aut mysteria fidei considerando, vt sic se ad eius amorem exitet: quæritur, quænam attentio necessaria sit ad hoc, vt quis hoc zarum recitandarum obligationi satisfaciat. Quidam Doctores, quos citat Less. dub. 11. docent primam atten-

tionem, quæ est ad sola verba rectè proferenda, esse sufficientem; quibus etiam subscribit Tol. lib. 2. cap. 12. Alij tamen probabilis existimant attentionem illam esse quidem necessariam, non tamen solam sufficere, nisi adsit quoque attentio ad sensum verborum, aut saltem generalis aliqua attentio ad Deum, aut ad ea quæ Dei sunt. Ita Ioan. Gerson, Major, Sor. Nau. Caiet. Suar. Less. & plures alij quos citat. Laym. c. 5. de hor. can. quibus accedit autoritas S. Doctoris in 4. dist. 15. q. 4. a. 2. q. 4. ad 2. & hæc sententia videtur magis tuta & in praxi tenenda: quis enim dixerit eum satisfacere præcepto recitandi officium diuinum, qui animo sponte & deliberatè vanis cogitationibus distracto, labijs solummodo verba illius officij protulerit: Ecclesia certè præceptum illud imponendo ministris suis, intendit vt ab illis nomine totius populi Christiani Deus laudetur, exoretur. & quomodo verò Deus laudari vel exorari poterit ab ijs, quibus ipse exprobrat: *Populus hic labijs me honorat; cor autem eorum longè est à me.* Vnde etiam supradicti Doctores & nominatim S. Thomas censent distractiones illas voluntarias, & deliberatas esse peccatum mortale, quando notabiliter durant; seu cum quis in parte aliqua notabili officij voluntariè & deliberatè distrahitur; aut quando aduertens se distractionibus implicari, eas à se non abijcit: quamuis enim in orationibus ad quas nulla est obligatio, distractio quæuis licèt voluntaria, excluso contemptu non sit nisi peccatum veniale, vt docet Caiet. Sor. Less. & alij apud Laym. sup. in ijs tamen precibus ad quas sub peccato mortali obligamur, distractio notabilis, absque peccato mortali admitti deliberatè non potest.

Neque dicas, Ecclesiam iudicare non posse de internis actibus, ergo nec illos præcipere: quia, vt rectè docet Less. sup. Ecclesia potest præcipere actus interno s quando necessarij sunt, vt actus externi ab ea imperati sint actus virtutis; alias Ecclesie præceptis posset satisfacere per meram hypocrisim & simulationem; quod, quàm absurdum sit, nemo non videt.

Ex his patet, ad debitam attentionem in recitando officio requiri, ut verba officij debite proferantur, animo orandi & laudandi Deum, nec interim quidquam profanum sponte voluatur animo: sponte inquam: qui enim inuitus distraheretur, non peccaret; & in eius oratione semper reperiretur attentio, si non actualis: saltem virtualis, ratione primi propositi quod habuit inchoando officium & hæc virtualis attentio, sicut in aliis actibus virtutis, sic etiam in oratione sufficit.

Porro ad attentionem illam debitam non minimum confert reverentia, tum interior quam excitat fides, tum exterior quæ ex illa interiori procedit, consistitque in electione prudenti temporis, loci, & externæ compositionis idoneæ ad orandum: quamuis enim exteriores illa circumstantiæ ex libera cuiusque electione pendent, tamen maxime decet ut is religionis actus cum tali gestu & habitu corporis fiat, quo debitum nostræ erga diuinam Majestatem submissionis affectum protestemur; neque vllus est qui se non fateatur peccasse, si minus modeste & reuerenter officium illud persoluerit.

Est autem præsertim cauendum, ne dum quis horas recitat, aliquas actiones simul exerceat, quæ cum oratione censentur omnino incompatibiles, quale est, scribere, fieri enim non potest teste ipsa experientia, ut quis simul & orationi & scriptioni attendat, imò tunc ab aliis quibuscumque actionibus exterioribus aliquo modo incompatilibus abstinere constantissimum est, quæ vel attentionem minuere vel reuerentiæ debitæ minus congruere censentur.

QVÆSTIVNCVLA III.

Quibus pœnis subiaceant ij, qui horas canonicas recitare omittunt.

Certum est ex communi Doctorum consensu, obligationem ad horas canonicas, recitandas, grauem esse.

D d 3

629

esse, & sub peccato mortali ex suo genere, cum sit ex virtute religionis, & in beneficiarijs etiam ex virtute iustitia. Ita S. Anton. Med. Suar. & alij apud Laym. c. 4. de hor. Requiritur tamen omiffio materiae notabilis, cuius modi est integrum vnus diei officium, vel integra aliqua hora, imò Nau. c. 7. de orat. n. 6. existimat, omiffionem tertiae partis vnus paruae horae v.g. vnus Psalmi cum hymno esse peccatum mortale; quod tamen Lessio, cap. 34. dub. 9. nimis durum videtur.

Iam praeter peccati mortalis reatum, quem incurrit is qui totum vnus diei officium, vel aliquam notabilem illius partem recitare omittit, Conc. Lateran. sub Leone X. sess. 9. speciali constitutione (quae postmodum à Pio V. renouata fuit & explicata, vt supra initio huius articuli dictum est) decreuit, vt quiuis beneficiarius, qui elapsis sex mensibus à consecutione beneficij, sine legitimo impedimento officium diuinum recitare omiserit, pro tempore illius omiffionis teneatur ad fructuum restitutionem.

Ex qua quidem constitutione colligitur, eum qui primis sex mensibus post adeptam beneficij possessionem officium non recitauerit, peccare quidem grauiter, non tamen ad restitutionem teneri, vi illius constitutionis; quòd si post illos sex menses elapsos adhuc omiserit, tunc ad faciendam restitutionem obligabitur, pro rata illius omiffionis; vnde qui per vnum diem officium omisit, tenetur illius diei fructus restituere: qui matutinum tantum omiserit, dimidiam partem, & sic seruata proportione de alijs, quae quidem restitutio facienda est fabricae, vel pauperibus, siue illius loci, vbi beneficium situm est, vel alterius.

Quamuis autem Concilium omnes fructus restituendos esse decreuerit; recte tamen Sor. Med. Henri. Tel. Less. & alij apud Laym. c. 5. de Hor. can. docent, hoc illius decretum intelligi posse cum tali moderamine, vt beneficiarij qui praeter horarum recitationem alia quoque habent annexa onera, eam solummodo fructuum partem

partem restituant, quæ iudicio viri prudentis Horarum
Canonicarum recitationi seruata debita proportione
respondere censetur: qua ratione e. g. Toletus existimat
Curatum teneri ad restituendam tertiam partem fru-
ctuum, Medina quartam sufficere dicit, Henriq. &
Emmanuel Sâ quintam: Laymannus omnium optime
censet considerandam esse tum quantitatem onerum, &
officiorum quæ beneficiarius siue Curatus siue quilibet
alius præter horarium pensum præstare tenetur, & re ipsa
præstat: quæ quidem officia interdum tam multa & gra-
uia sunt vt viri prudentis arbitrio sextuplo imò inter-
dum decuplo superent Officium Horarum Canonicarum:
cum etiam quantitatem reddituum; fieri enim po-
test vt redditus illi interdum vix æquent iustum vitæ sti-
pendium, quod beneficiario ob aliorum munerum præ-
stationem naturali iure deberetur: quibus omnibus per-
pensis maiori cum æquitate determinari potest, quæ re-
stitutio ob supradictam horarum omissionem iniungenda
sit.

QVÆSTIVNCVLA IV.

*Quanam causa ab Horarum Canonicarum
recitatione excuset.*

PRima est grauis infirmitas, quæ talis est vt sine mag-
na difficultate aut corporis periculo Horarum preces
recitari posse non videantur: neque enim Ecclesia
in eiusmodi casu obligare intendit, vt sumitur ex c. *Cleri-
cus victum* dist. 91. & docent Azor, Suar. Tol. & alij apud
Laym. c. 6. de Hor. Can. In dubio autem an talis sit in-
firmitas quæ excuset, iudicio confessarij, vel medici, aut
alterius pij & prudentis viri standum est.

Secunda est grauis & repentina occupatio, quæ sine
scandalo vel notabili detrimento proprio vel alieno o-
mitti aut differri nequit, cum qua tamen Officij diuini
recitatio moraliter loquendo consistere non potest, r.

Dd 4

g. si populi tumultus subito exortus sedandus si; confessiones infirmorum excipiendæ, quæ non nisi cum notabili periculo illorum differri possint: si tamen recitatio illa intra eundem diem naturalem absque maxima difficultate anteponi vel postponi possit, id fieri debet, ita citati auctores apud eundem Laymannum supra.

Tertia est recitandi impotentia; v. g. si quis iter faciens in terris infidelium amittat Breuiarium, nec aliud reperire possit, haud dubiè excusabitur cum ad impossibile nemo teneatur.

Quæres utrum; qui ob causas suprâdictas integram dici Officium recitare non potest, teneatur saltem illius partem aliquam recitare si possit. Nau. Azor, Rodrig. & alij apud Laym. existimant, si quis maiorem saltem, vel præcipuam officij partem v. g. Matutinum cum Laudibus recitare possit, obligandum esse; non item si partem solum minorem vel minùs præcipuam, v. g. paruas Horas, vel etiam Vesperas: quod quamuis probabiliter dici possit, probabilior tamen videtur & In praxi tenenda sententia Suarez iib. 4. de Horis Canon. cap. 28. num. 27. & Laymanni sup. qui censet eum qui commodè potest integram aliquam Officij Ecclesiastici Horam recitare, teneri ad illam recidendam: quod si dubitet num possit vnâ horam integram recitare, certus sit autem se non posse omnes, præsumere potest se omnino excusatum: in his enim casibus leges Ecclesiæ non obligant cum tanto vigore, vt materiam anxietatis, & scrupulorum pariant.

Quarta denique causa excusans à recitatione Horarum, est quando beneficiarius nondum sacris Ordinibus initiatus nullos vel adeò tenues fructus è beneficio percipit, vt æstimabilem aliquam partem sustentationis non præbeant, quintam v. g. aut sextam. Ita Sod. Aragonius, Less. & alij quos citat & sequitur Laym. c. 5. de benef. Quod intelligendum est dummodo non stet per beneficiarium illum quo minùs beneficij sui fructus percipiat, neq; illos aliquando percepturus sit, vt fufius explicat idem Laym. l. 2. c. 34. dub. 31. Rectè tamen monet

Lessius

Lessius eos qui tenues redditus à beneficiis recipiunt, quamuis ad quotidianam Horarum recitationem non obligentur, obligari tamen ad Horas illas aliquoties per annum recitandas, aut saltem ad aliquas alias preces, v. g. ad recitandum Officium paruum Beatæ Virginis, singulis diebus Dominicis aut festiuis: quod iudicio pij & prudentis confessorij determinari debet.

ARTICVLVS V.

Explicantur reliqua iuxta Canonicas sanctiones ad Clericalis vitæ disciplinam spectantia.

Consilium Tridentinum sess. 22. c. 1. de refor. totius disciplinæ Ecclesiasticæ summam paucis complecti volens hoc de cretum scitu & obseruatu dignissimum condidit: quod integrum hic exscripsimus. Nihil est, inquit, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, & exemplum, qui se diuino ministerio dedicauerunt. Cùm enim à rebus sæculi in altiore sublimi locum conspiciantur, in eos, tanquam in speculum, reliqui oculos conijciunt ex ipsius sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil, nisi graue, moderatum ac religione plenum præ seferant: leuia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant; ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cùm igitur, quo maiore in Ecclesia Dei & utilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sine obseruanda; statuit sancta Synodus, ut, quæ aliàs à summis Pontificibus, & à sacris conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinæ, retinenda, ac simul de luxu, comestationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscunque criminibus, nec non de

De 5

facto

Sacralibus negotiis fugiendis copiose ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem penis, vel maioribus arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur; nec appellatio executione hanc, qua ad moris correptionem pertinet suspendat. Si qua ex his in desuetudinem abiisse compererint; ea quam primum in usum reuocari, & ab omnibus accurate custodiri, studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscunque, ne subditorum neglecta emendationis ipsi condignas, Deo vindice, penam possoluant.

Ex quo quidem decreto illud præ cæteris habetur, hanc fuisse Concilij mentem, ut quæ olim circa vitam, mores honestatemque Clericorum salubriter sancita fuerant, eadem etiam nunc religiose obseruentur, & si quæ in de suetudinem abiissent, in pristinum usum reuocarentur, & ab omnibus accurate custodirentur; quæ propter operæ pretium duximus, præcipuas ipsius Ecclesiæ super reliquis Ecclesiasticæ disciplinæ partibus sanctiones excerptæ, easque ex vniuerso iure canonico collectas sub vnum veluti aspectum ponere; ut quibus Christi Domini Clero adscriptus, præ oculis habere possit, quid secundum ipsius Ecclesiæ vota, & decreta in eo requiratur, ut (sicut loquitur Apostolus *Eph. 4. digiti ambulet*) è vocatione, quâ vocatus est.

Maioris autem facilitatis, & perspicuitatis gratiâ quæ dicenda supersunt in breues titulos digessimus, & cuiusque vnum aut alterum canonem atteximus, aliorum præcipuorum decretorum, si quæ sint, locis tantum breuiter adnotatis.

Quod sacris Ordinibus initiati perpetuam continentiam seruare teneantur.

Ministri altaris presbyteri, sive Diaconi ad Dominica tales eligantur Officia, qui continentiam seruent, S. Lucius Papa diff. 81. cap. *Ministri*.

Nullus Subdiaconorum ad nuptias transire aliqua præuersione presumat. Conc. Rom. sub. S. Syluestro. cap. 8.

Caven-

Cavendum est his (Diaconis scilicet & Subdiaconis) ne quando sponsionis suae immemores ad terrenas nuptias, aut furtivos concubitus ultra recurrant; quod si forte fecerint, ut sacrilegi rei ab Ecclesia habeantur extranei. Conc. Tolet. 2. cap. 1. Idem habetur quoque constitutum in Conc. Romano sub Nicolao 2. cap. 3. in alio Conc. Romano sub Calisto 2. cap. 20. in Concil. Carthaginensi 1. cap. 3. & 4. & in pluribus aliis.

Quare S. Gregorius Papa lib. 1. Epist. 42. sapienter edixit: ut nullus ad ministerium altaris accedat, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.

Quoniam vero adeo sublimis, & ardua virtus inter tot huius vitae illecebras nonnisi adhibitâ summa cautelâ seruari potest ad evitanda pericula, sapienter ab Ecclesia prouisum est.

Ne sacri Ecclesiae ministri in eadem domo cum feminis commorentur.

INTERDIXIT per omnia magna Synodus, non Episcopo, non presbytero, non Diacono, nec alicui omnium qui in Clero est, licere subintroductam habere mulierem, nisi fortè aut matrem, aut sororem, aut amitam, aut materteram aut eas tantum personas, quae suspiciones effugunt. Conc. Nicenum cap. 3.

Idem habetur in Concil. Aquisgranensi 2. part. 3. cap. 11. Carthaginensi 3. cap. 17. Carthaginensi 4. cap. 46. Aurelianensi 3. cap. 4. Turonensi 2. cap. 10. Toletano 4. c. 41. Nannetensi cap. 3. Metensi cap. 3.

Ancillas ab eadem mansione, in qua Clericus manet, placuit removeri: Agathensi cap. 11.

Conc. autem Moguntinum (ut habetur cap. Inhibendum est, extra de cohabitatione Clericorum & mulierum) prohibuit, Ne Sacerdos etiam mulieres illas, quas canones concedunt, matrem, amitam & sororem secum in eadem domo retineat; quia instigante diabolo, & in illis scelus perpetratum reperitur, aut etiam in pedisequis earum.

Certè S. Gregorius Papa l. 7. Epist. 39. 19. referens quod R. Augustinus nec cum sorore habitare coonsenserit, dicens quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt. Docti ergo viri cautela, magna nobis debet esse instructio.

Appositè S. Hier. Epist. ad Nepot. de vita Clericorum Hospitium, inquit, tuum aut rarò aut nunquam mulierum pedes terant: omnes puellas, & Virgines Christi, aut equaliter ignora, aut equaliter dilige: ne sub eodem tecto manseris, nec in præterita castitate confidas; nec Davido sanctior, nec Salomone sapientior potes esse, &c. Agrotanti tibi sanctus quilibet frater assistat, & germana, vel mater, &c. periculis se tibi ministrat, cuius vultum frequenter attendis, &c. cauto omnes suspiciones: & quidquid probabiliter fingi potest, ne fingatur ante de vita Et in Epist. ad Oceanum. Prima, inquit, tentamenta sunt Clericorum faminarum frequentes accessus; iste sexus reprehensibiles exhibet Clericos, quid tibi te vera cum faminis, qui ad altare cum Domino sabularis: te in publico cuncti, te in agro rustici, aratores, quotidie lecebunt, si contra depositum fidei cum faminis habitare contendis. &c. mihi credo non potest toto corde habitare cum Domino, qui faminarum accessibus copolatur.

Porro quanto horrore crimen huic sacrae continentia oppositum profecuti sint SS. Patres in sacerdotibus, aliisque altariministris, hinc patet quod cum in variis Conciliis graues poenæ depositionis, exilij, &c. ea de causa imposita fuerint; in Concilio Eliberitano can. 18. summo quidem, sed tamen iustissimo rigore sancitum fuerit, ut si quis Episcopus, Sacerdos, aut Diaconus insandum hoc macula crimen perpetravit, etiam in fine vite Corporis Christi communionem privetur: quem rigorem licet posterioibus sæculis Ecclesia ob causas iustissimas remiserit, nihil tamen hæc eius remissio de sacrilegij huius enormitate diminuit; quod semper æquè dignum censi debet, quod poena illa imò adhuc longè graviori plectatur, si quæ in hac vita repeniri possit.

No

*Ne Clerici temperantia modum in victu
excedant.*

A Crapula & ebrietate omnes Clerici diligenter abstineant,
&c. Nec ad bibendum quispiam incitetur, &c. Si quis
autem super his se culpabilem exhibuerit nisi superiori
commonitus satisfecerit, ab officio vel beneficio suspendatur.
Concilium Lateranense sub Innocentio III. cap. 15.

Ante omnia Clericis vitetur ebrietas, qua omnium vitiorum
fomes ac nutrix est; itaque eum quem ebrium fuisse constituerit
triginta dierum spatio a communione statuimus submovendum
Conc. Agathense cap. 41.

Ad evitandum excessum illum cibi, & potus maxime
conducit si tabernæ, cauponæ, & similia loca vitentur,
in quibus temperantia omnis & sobrietas vt plurimum
periclitatur; ideo sæpius prohibitum fuit ne Clerici e-
iusmodi loca edendi & bibendi causâ ingredientur ni-
si causâ necessitatis, quando sunt in itinere constituti.
Ita expressè habetur in Conc. Lateranensi sub Innocen-
tione III. cap. 16. in Concil. Carthagenensi 3. c. 27. Læo-
dicensi cap. 24. Aquigranensi 2. part. 3. cap. 8. Cabilo-
nensi cap. 41. & aliis.

Neque solum cauponas, & alia similia loca sed etiam
conuiuia præsertim nuptialia Clericis euitanda esse cen-
suit Conc. Agathense cap. 9. & habetur dist. 34. his verbis
Presbyteri Diaconi Subdiaconi, vel deinceps, quibus ducendi
uxores licentia non est, etiam ad nuptiarum euitend
conuiuia, nec his catibus misceantur, ubi amatoria cantantur
& turpia, aut obsceni motus corporis choreis & salutationibus
effernuntur, ne auditus aut obtutus sacris mysterijs deputati,
turpium spectaculosum atque verborum contagione polluan-
tur.

Præterea Conc. Toletanum 3. cap. 7. mensam Cleri-
calem lectiōne sacra condiri voluit pro reverentia, inquit,
Dei Sacerdotum, id vniversa sancta constituit Synodus, vs
(quia solent crebro tænsis otiosa fabule interponi) in omni Sa-
cerdotali

cerdotali convivio lectio divinarum scripturarum miscetur per hoc enim anima adiscantur ad bonum, & fabula non necessaria prohibentur.

De Clerici secularium negotiorum procuratoribus implicentur.

Pervenit ad sanctam Synodum quia de his qui in Clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam, alienarum possessionum conductiones, & causas seculares suscipiunt, & a sacris quidem officiis se per desidiam separant, ad domos autem secularium concurrunt, & substantiarum eorum gubernationes avaritia causa suscipiunt. Decrevit ergo sancta Synodus, nullum Clericum deinceps aut Monachum conductiones possessionum, aut miseris secularibus procuratoribus, nisi forte qui legibus ad minorum aetatum tutelam, sive curationem inexcusabiles attrahitur, aut cui civitatis ipsius Episcopus Ecclesiasticarum rerum commiserit gubernacula, & orphanorum ac viduarum qua indefensa sunt, & earum personarum, quae maxime Ecclesiastico indigent adminiculo propter timorem Dei. Si quis vero transgressus fuerit haec praecepta correctioni Ecclesiasticae subjaceat. Conc. Chalcedonense cap. 5. Idem constitutum habetur in Conc. Lateranensi sub Innocentio III. cap. 16. & in Conc. Lateranensi sub Alexandro III. cap. 12. & etiam a Melchiade Papa cap. Decrevit dist. 18. & a Gelasio cap. Consequens est ibid., & ab Honorio III. cap. Ex literis.

Et in Conc. Carthaginensi 3. prohibetur Clericis Ne fiant conductores, vel procuratores, in Conc. Chalcedonensi cap. 3. Ne aliena praedia conducant, nec trahant administrationem rerum secularium: & in Conc. Cabilonensi sub Carolo magno cap. 1. 2. Ne fiant villici.

**Ne clerici aleis, venationibus, & histrionum
ac ioculatorum spectaculis vacent.**

Clerici mimis, ioculatoribus, & histrionibus non inten-
dant &c. ad aleas & taxillos non ludant, nec eiusmodi
ludis intersint Conc. Lateranense sub Innocentio III.
cap. 16.

Idem quoad histriones & mimos constitutum habe-
tur in Conc. Laodiceno, cap. 54. Turonensi sub Carolo
cap. 7. Cabilonensi cap. 9. Parisiensi sub Ludouico, &
Lothario lib. 1. cap. 36.

Similiter venatio, illa praesertim quae fit cum strepitu
& clamore, prohibetur Clericis in Conc. Romano sub
Eugenio II. cap. 12. Moguntino sub Carolo cap. 14.
Turonensi cap. 8. Et ne canes ad venandum, aut acci-
pitres habeant, in Conc. Agathensi cap. 55. Epau-nensi
cap. 3. Vormat. cap. 17.

Appositè S. Hieron. in o. 2. Micheæ, & citatur cap.
Quorundam dist. 34. Esau, inquit, venator erat, quoniam
peccator erat & penitus non invenimus in scripturis sanctis
sanctum aliquem venatorem.

**Ne Clerici militent, aut criminalibus causis se
immisceant.**

Si quis Clericus relicto officij sui Ordine Laicam voluerit
agere vitam, vel se militia tradiderit, excommunicationis
pena feriatur: Concilium Turonense cap. 5. Idem
etiam constitutum habetur in Conc. Meldensi cap. 37.
Pictaviensi cap. 10. Merensi cap. 3. Claromonano
cap. 4.

Quod spectat ad causas criminales, Innocentius III.
in Conc. Lateranensi capite 18. prohibetur, Ne ullus Cle-
ricus sententiam sanguinis dicat vel proferat, sed nec sanguinis
vindictam exerceat, aut ubi exercetur intersit, &c. Nullus
quoque

quoque Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos illam Chirurgica partem exerceat, qua adustionem vel incisionem inducit.

Ne clerici absque literis commendatitijs Episcopi sui discedant, neuè ab vlllo suscipiantur.

Peregrinos Clericos in aliena urbe sine commendatijs literis Episcopi nullo modo ministrare oportet Conc. Chalcedonense c. 13.

Presbyteri vel Diaconi, qui de alio Episcopo ad alium transferunt, vel quicumque Clerici sine commendatijs à suo Episcopo literis, non recipiantur, Conc. Romanum sub Gregorio VII. cap. 23. Idem habetur quoque in Conc. Meleuitano eap. 41. Agathensi c. 38. Andeuagenfi cap. 2. Turonensi cap. 12. & alijs.

Ne Clerici sint illiterari.

Litteris carens, sacris non potest aptus esse mysterijs Gelasius in Epist. ad Episcopos Lucaniae cap. 18.

Presbyteri sint litterati, aliter enim quomodo erunt Magistrati, qui non fuerunt discipuli, &c. Isti sunt canes muti non valentes latrare Conc. Romanum sub Eugenio II. c. 4. Idem habetur strictè constitutum à summis Pontificibus Clemente ep. 1. Anacleto epist. 1. Leone epist. 23. Item in Conc. Tolitano c. 24. dicitur quoque Ignorantia mater cunctorum errorum maximè in Sacerdotibus vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt.

Porro circa hanc Sacerdotum scientiam conquirunt S. Hier. epist. 146. ad Damasum Sacerdotes Dei omnia Euangelijs, & Prophetis Comedias tegere, amatoria bucolicorum versuum verba canere, Virgilium tenere, & id quod in pueris necessitatis est, crimen in se facere voluptatis. Et alibi in cap. 1. Ep. ad Tit. rectè monet si quis artem Grammaticam docuerit, vel dialecticam, vel rationem rectè loquendi

habeat

habeat, & inter falsa & vera dijudicet, non improbamus, Geometrica quoque, & Arithmetica, Musica habent in sua scientia veritatem sed non est scientia illa, scientia pietatis; scientia pietatis est, noscere legem, intelligere Prophetas, Evangelio credere, Apostolos non ignorare.

Appositè S. Ambr. super S. Lucam in explanat, promittens loquens de multiplicibus libris qui interdum ob varias causas legendi occurrunt Legimus, inquit, aliqua ne negligantur, legimus ne ignoremus, legimus non ut veniamus, sed ut repudiemus.

Coronidem huic operi idem S. Pater imponet his verbis ex Sacerdotis animo nunquam delendis, in libro de dignitate Sacerdotali cap. 3. ubi Sacerdotes omnes ipse veluti confacerdos alloquens. Dignè cognoscamus, inquit, quid sumus; & quod sumus professione, actione potius quam nomine demonstremus; nomen congruat actioni, actio respondeat nomini: ne sit nomen inane & crimen immane: ne sit honor sublimis, & vita deformis: ne sit Deifica professio, & illicita actio: ne sit gradus excelsus: & deformis excessus: ne habeatur in Ecclesia Cathedra sublimior, & conscientia Sacerdotis reperiat humilior: ne locutionem simulemus columbinam, & mentem habeamus caninam: ne professionem monstramus civinam, & ferocitatem habeamus lupinam: ne dignè nobis per Prophetam respondeatur à Demius: *populus hic labijs meis honorat, cor autem longe est à me.*

os (o) de

Age